

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра теорії і методики фізичного виховання і спорту

**ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Програма і методичні рекомендації

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
014.11 «Середня освіта (фізична культура)» денної та заочної форми навчання

Хмельницький 2022

Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти.

Методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014.11 «Середня освіта (фізична культура)» денної та заочної форми навчання / В.Б. Базильчук. Хмельницький: ХНУ. 2022. 42 с.

Укладач:

Базильчук Віра Богданівна, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту.

В методичних рекомендаціях на основі вивчення сучасного стану фізичного виховання школярів розглянуто основні положення, завдання і зміст педагогічної практики.

Методичні рекомендації розроблено для студентів спеціальності 014.11 «Середня освіта (фізична культура)», методистів практики, учителів фізичної культури.

Відповідальний за випуск:

Солтик О. О., доктор педагогічних наук, доцент

ВСТУП

Педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти є складовою системи фахової підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014.11 «Середня освіта (фізична культура)». Під час педагогічної практики, як активної форми навчання, студенти реалізують надбані теоретичні знання і пов'язують їх з практичною діяльністю вчителя фізичної культури у закладах загальної освіти.

Діяльність студента на педагогічній практиці в закладах загальної середньої освіти складається з двох важливих аспектів: планування роботи з фізичного виховання і, безпосередньо, її виконання. Зміст роботи в школі визначений базовою програмою фізичного виховання для закладів загальної середньої освіти України.

Програма практики розроблена для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 014.11 «Середня освіта (фізична культура)» для якісного проходження педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти.

Відповідно до освітньо-професійної програми освітній компонент має забезпечити такі **компетентності**: планувати та організовувати освітній процес у закладах загальної середньої освіти; застосовувати новітні практики занять з фізичної культури; проявляти толерантність та повагу до суб'єктів в професійній діяльності; моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів; забезпечувати в освітньому середовищі для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів; здатність до володіння інноваційними методами навчання і виховання в освітньому процесі з фізичної культури; організовувати сучасні фізкультурно-оздоровчі та спортивно-масові заходи серед здобувачів вищої освіти; здійснювати рекламно-пропагандистську діяльність у сфері фізичної культури; визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування фізичних вправ; усвідомлювати особливості використання засобів та методів фізичного виховання; організовувати рекреаційно-оздоровчу роботу в закладах загальної середньої та вищої освіти; планувати та організовувати фізичне виховання у закладах загальної середньої та вищої освіти; здійснювати контроль функціонального стану та оцінювання рівня фізичної підготовленості школярів та студентів; застосовувати знання, вміння та навички у практичній діяльності.

Відповідно до освітньо-професійної програми **програми результати навчання** мають забезпечити: готовність постійно підвищувати свій освітній рівень, кваліфікацію та реалізувати особистісний потенціал, оперувати науковими категоріями та поняттями; знання нормативно-правових документів, що регламентують діяльність освітніх закладів,

напрями діяльності (адміністративна, методична, контролююча, проектна, освітня, виховна, фінансово-господарська тощо) вчителя; знання професійного дискурсу, термінології свого фаху, основних засобів, форм, методів та принципів фізичного виховання та основ здоров'я молоді; знання і уміння демонструвати виконання сучасних оздоровчих видів рухової активності; знання організації рекреаційно-оздоровчих заходів у закладах загальної середньої освіти; знання нормативної бази оцінки стану та рівня здоров'я, рівня фізичної підготовленості населення; уміння ефективно планувати та здійснювати логічно завершений педагогічний процес у закладах загальної середньої освіти; уміння відповідально ставитися до здоров'я, здійснювати заходи, спрямовані на підвищення фізкультурно-спортивної культури населення; уміння здійснювати контроль за психофізичним, медико-біологічним станом учнів і студентів, проводити моніторинг рівня фізичного розвитку, фізичної підготовленості та індивідуального здоров'я молоді; уміння організовувати фізкультурно-спортивні, рекреаційно-оздоровчі заходи в закладах загальної середньої освіти; уміння співвідносити власні інтереси з потребами суспільства, продуктивно співпрацювати в колективі, брати участь в дискусії та відстоювати свою точку зору, брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання.

В методичних рекомендаціях викладені мета і завдання, основний зміст педагогічної практики за розділами: організаційна, навчально-методична, позакласна роботи студентів. Детально висвітлена методика складання документів планування навчально-виховного процесу та його контролю за ним, підготовка студента до проведення уроку. Заключний розділ методичної розробки містить перелік звітної документації, яка виноситься на захист педагогічної практики.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою педагогічної практики є набуття умінь та навичок організації навчального і виховного процесу у закладах загальної середньої освіти; освоєння теорії і методики викладацької діяльності, зокрема, підготовки і проведення занять, організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти; засвоєння основ навчально-методичної діяльності у закладах освіти різного рівня.

Педагогічна практика – одна із активних форм навчання, ланка, яка пов'язує теоретичне навчання і самостійну діяльність студентів по виконанню обов'язків учителя фізичної культури в закладах загальної середньої освіти. В процесі практичної діяльності студенти знайомляться з специфікою предмета “Фізична культура”. Спостереження за віковими, психоемоційними та індивідуальними особливостями учнів дають можливість зробити правильні педагогічні висновки про розвиток особистості, і, в залежності від цього, обґрунтовано розв'язувати навчально-виховні завдання під час проведення уроків та позакласних заходів.

До основних завдань педагогічної практики належать:

1. Поглиблення і закріплення теоретичних знань студентів, вміння застосувати їх практично в навчально-виховній роботі з учнями.
2. Вивчення і аналіз шкільної документації, надбання навичок складання документів планування і контролю навчально-виховного процесу та позакласної роботи з фізичного виховання.
3. Надбання та вдосконалення студентами професійно-педагогічних умінь та навичок, необхідних учителю фізичної культури для проведення навчально-виховної роботи з учнями.
4. Навчання студентів практичному проведенню уроків різних видів, з різних розділів шкільної програми з фізичної культури.
5. Навчання студентів педагогічним спостереженням і детальному аналізу уроку.
6. Навчити студентів основним вмінням та навичкам проведення позакласної роботи з фізичного виховання.
7. Ознайомлення студентів з напрямками і змістом виховної роботи в загальноосвітній школі.
8. Прищепити студентам уважне ставлення до охорони здоров'я учнів, виконання правил техніки безпеки та попередження травматизму.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ, ФОРМИ І МЕТОДИ ЇЇ КОНТРОЛЮ

Кафедра, на якій навчається студент, за погодженням з відділом практики та договорів до початку практики подає додаток до наказу ректора щодо його направлення для проходження практики безпосередньо на базу

практики у заклади загальної середньої освіти, з яким Університет має угоду про співпрацю.

До відправлення студентів на практику, кафедра проводить настановчі збори щодо особливостей і порядку її проходження та видає студенту відповідно до програми необхідні документи, а саме: направлення на практику; програму та щоденник практики.

Кафедра доводить до відома студентів основні завдання щодо виконання програми, вимоги до оформлення звіту та підсумкового контролю з практики. На базі практики студент має дотримуватися встановленого у ЗЗСО режиму праці і правил внутрішнього розпорядку, охорони праці та техніки безпеки.

Контроль за виконанням програми практики здійснюють керівники від Університету і бази практики, які призначаються відповідними наказами.

3. КАЛЕНДАРНИЙ ГРАФІК ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

Для організаційного забезпечення виконання програми практики керівник від Університету розробляє календарний графік практики з орієнтовним розподілом часу на виконання різних її розділів або видів робіт. Календарний графік доцільно подати у табличній формі. Процедура захисту здобувачами звіту з практики перед комісією не включається у календарний графік, а здійснюється упродовж одного тижня після її закінчення.

Практика проводиться відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти з певної спеціальності. На проходження педагогічної практики виділено 10 кредитів ECTS, впродовж першого семестру (табл. 1).

Таблиця 1 – Види робіт та розподіл часу на їх виконання у період проходження практики (приклад заповнення довільний)

№ з/п	Назва виду роботи	Кількість академ. годин
1	Проходження інструктажу з техніки безпеки та охорони праці. Ознайомлення із загальною структурою бази практики та підрозділом, у якому безпосередньо буде здійснюватися практика, правилами внутрішнього розпорядку	6
2	Ознайомлення з навчально-методичною документацією	20
3	Складання індивідуального плану практики	6
4	Спостереження за проведенням уроків вчителем та студентами	20

5	Складання календарного плану-графіку уроків	30
6	Складання план-конспектів уроків та їх проведення	112
7	Підготовка і проведення фізкультхвилинок та фізкультпауз	10
8	Педагогічний аналіз уроку	10
9	Підготовка і проведення бесіди із учнями	10
10	Спостереження за учнем та написання психолого-педагогічної характеристики	20
11	Спостереження за класом та написання психолого-педагогічної характеристики	20
12	Підготовка та проведення відкритого уроку	6
13	визначання стану фізичних можливостей школярів	20
	Написання звіту	10
<i>Разом</i>		<i>300</i>

4. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

4.1. Навчальна робота

- підготовка та проведення уроків з фізичної культури (тема уроку погоджується з керівником практики від бази);
- підбір і використання різноманітних методів і засобів за темою заняття;
- підготовка та проведення позаурочних заходів зі школярами (погоджується з керівником практики від бази).

Примітка. Проведення відкритого заняття має бути із залученням -педагогічних працівників фахової кафедри, які мають оцінити їх відповідно до запропонованих критеріїв оцінювання.

4.2. Навчально-методична робота

В процесі педагогічної практики студенти поглиблено вивчають компоненти діяльності учителя фізичної культури:

- планування навчально-виховного процесу предмету “Фізична культура”;
- складання конспектів уроків;
- проведення уроків фізичної культури різних типів і з різних розділів програми;
- основи педагогічного аналізу уроку фізичної культури, оцінка його ефективності.

Ознайомившись з документацією учителя фізичної культури студенти розробляють календарний план-конспект, поурочний робочий план на термін практики.

Після спостережень уроків, які проводить учитель фізичної культури, проведення уроків помічником учителя та разом з студентами практикуються у проведенні уроків самостійно. Обов'язкова умова самостійного проведення

уроку – завчасне складання конспекту уроку, його обговорення і затвердження учителем або методистом.

Спостерігаючи за уроками вчителя фізичної культури і, студенти оволодівають навичками хронометрування, оцінки загальної та моторної цільності уроку, визначення правильності розподілу навантаження за показниками частоти серцевих скорочень, відповідність проведення уроку до складеного конспекту.

Проводячи уроки, студенти вдосконалюють навички проведення тестування рівня розвитку фізичних якостей учнів, складають характеристики фізичної підготовленості класів у вигляді протоколів тестування згідно вимог шкільної програми з відповідними висновками.

4.3. Організаційна робота

В період педагогічної практики студенти приймають участь в організаційно-методичних нарадах, що проводяться на факультеті, кафедрі та на базах практики, та в поточних методичних нарадах в бригадах, що проводять керівники практики (методисти, вчителі).

Адміністрація школи разом з учителем фізичної культури закріплюють студентів за класами для проведення уроків з фізичної культури.

Студенти знайомляться з документацією учителя фізичної культури за всіма розділами навчально-виховної роботи з фізичного виховання, вивчають класні журнали, особисті справи учнів закріплених класів.

Студентами складаються особисті документи планування: індивідуальний план роботи студента; документи планування навчального процесу з фізичної культури.

Упродовж практики студент повинен регулярно вести щоденник, складати поточну документацію, провести відкритий урок із присутністю викладачів кафедри, по закінченні практики мати всю необхідну звітну документацію.

4.4. Виховна робота

- ознайомлення з графіком та темами проведення виховної роботи серед школярів різних класів;
- оволодіння навичками підготовки виховних заходів та їх проведення;
- проведення виховного заходу зі школярами (тема узгоджується з планом виховної роботи заступника директора школи);
- розроблення профорієнтаційних та агітаційних матеріалів з певного виду діяльності (реклами, брошури відомих спортсменів, відеоролик тощо).

5. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ДОКУМЕНТІВ ПЛАНУВАННЯ І ВИХОВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Якісна професійна підготовка студентів потребує оволодіння науковими основами планування навчально-виховної роботи з фізичної культури.

Зміст навчально-виховного процесу з фізичного виховання має особливе значення у фаховій підготовці студентів під час педагогічної практики в загальноосвітній школі. Основним документом здійснення навчально-виховного процесу є базова програма з фізичної культури для загальноосвітніх шкіл.

Планування навчальної роботи з фізичного виховання зумовлене специфікою процесу навчання руховим діям, одночасно, з необхідністю вирішення не тільки освітніх та виховних – а й оздоровчих завдань, спрямованих на фізичний розвиток, підвищення функціонального стану організму учнів.

До документів планування навчальної роботи з фізичної культури відносяться: календарний план-графік, поурочні плани, плани-конспекти уроків, розклад уроків.

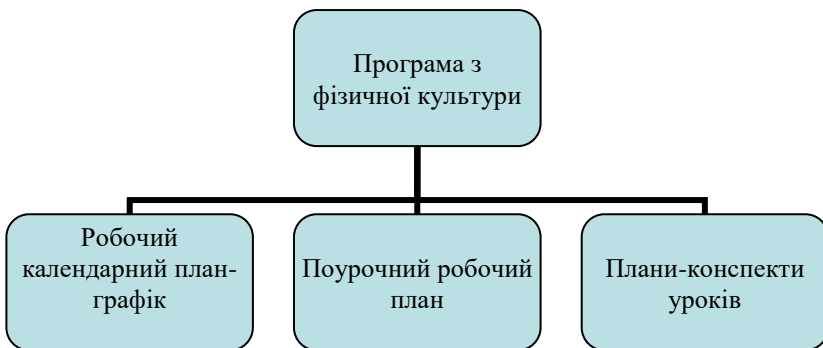

Рис.5.1. Схема системи планування навчальної роботи з фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти

5.1. Робочий календарний план-графік

Робочий календарний план-графік є документом, що визначає планування навчальної роботи з фізичного виховання на певний період навчання, розподіл навчальних годин на проходження розділів навчальної програми.

При складанні план-графіку визначаються:

- завдання (на півріччя чи на рік);
- розділи програми, навчальний матеріал, в якому обсязі (кількість годин), на яких уроках планується для навчання;
- навчальний матеріал за розділами програми.
 - Робочий календарний план-графік складається за формою:

Робочий календарний план-графік
 для учнів ___ класу ___ школи на півріччя _____ навчального
 року.

Завдання: 1. _____
 2. _____
 3. _____

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість повторень	Номери уроків				
			1	2	3	4	5 і т.д.
	Теорія						
1		2	x	x			
2		1			x		
3		1				x	
	Практика						
1		4	x	x	x	x	
2		3	x	x			x
3 і т.д.		3			x	x	x

В розділ “Теорія” включаються бесіди із розділу програми “Основи знань” для даного класу.

В розділ “Практика”:

- а) стройові вправи – в переліку відповідно програмі;
- б) загальнорозвиваючі вправи – характер вправ;
- в) спеціально-підготовчі вправи;
- г) основні вправи даного виду спортивної дисципліни;
- д) вправи для розвитку рухових якостей;
- е) рухливі ігри, естафети;
- ж) домашні завдання.

Заповнення графі “Номер уроку” є безпосереднім розподілом навчального матеріалу, систематизовано і послідовно з додержанням вимог методики, навчання руховим діям і розвитку рухових якостей. Вертикальна графа для кожного уроку заповнюється з урахуванням того, скільки видів діяльності і які вправи плануються на даному уроці.

При плануванні по горизонталі, необхідно враховувати: на завдання навчання новим рухам необхідно планувати не менше трьох уроків підряд, а потім, через декілька уроків, повернутися до повторення, щоб забезпечити формування рухового навичку.

Замість умовної позначки (х) для досконалості використовувати такі означення: о – ознайомлення; н – навчання; з – закріплення (чи повторення); к – контроль, оцінка чи прийом навчальних нормативів.

5.2. Поурочний робочий план

Поурочний план дає можливість більш докладніше і систематизовано спланувати роботу на період навчання (на місяць, семестр, навчальний рік).

Поурочний робочий план є зв'язуючою ланкою між графічним планом і конспектом уроку. Зміст поурочного робочого плану визначає конкретний навчальний матеріал для кожного уроку, передбачений для навчання, вдосконалення чи контролю.

На початку складання поурочного робочого плану визначаються навчально-виховні завдання та навчальні і контрольні нормативи за розділами навчальної програми, які будуть мати місце в плануванні. В схемі плану вони можуть бути на початку всього поурочного планування або попереду планування уроків, відведених на проходження окремих розділів (легка атлетика, спортивні ігри, гімнастика тощо).

Контрольні нормативи повинні мати конкретні якісні показники.

Плануванням передбачаються завдання і засоби вирішення основної частини уроку (для хлопчиків і дівчаток окремо), для чого використовують раніше складені для цього тематичні програми навчання та методичні розробки. Виходячи зі змісту основної частини уроку, обирають засоби підготовчої частини уроку. Окрім вирішення організаційних та фізіологічних завдань по підвищенню працездатності організму учнів, в підготовчу частину уроку запроваджують підготовчі та підвідні вправи до вправ, які вивчаються в основній частині уроку.

Заключна частина уроку повинна передбачати забезпечення зв'язку проведеного уроку з наступним. Це досягається доведенням учням домашніх завдань з метою закріплення вивченого і підготовку до нового навчального матеріалу на наступних уроках, для підвищення рівня фізичної підготовки.

В поурочному робочому плані передбачається розподіл теоретичних відомостей відносно практичного навчального матеріалу, який вивчається.

Поурочний робочий план складається за формою.

Робочий план

з фізичної культури для учнів ___ класу
на ___ півріччя _____ навчального року

Завдання:

- 1.
- 2.
- 3.

Навчальні та контрольні нормативи (за розділами програми).

№ п/п	Контрольні вправи	Оцінка					
		Хлопчики			Дівчата		
		5	4	3	5	4	3
1							
2 і т.д.							

Поурочне планування

№ уроку Дата	Зміст підготовчої частини уроку	Основна частина уроку	Заключна частина уроку. Домашнє завдання

5.3. План-конспект уроку

Планування навчальної роботи завершується складанням плану-конспекту уроку, який є складовою частиною безпосередньої підготовки учителя до проведення уроку.

План-конспект уроку розробляється на основі робочого плану з використанням тематичних планів та методичних розробок за розділами навчальної програми з фізичної культури.

Схема запису утворюється за загальною прийнятою формою, яка рекомендується в методиці фізичної культури.

План-конспекту уроку № _____

для учнів _____ класу _____ школи

Завдання:

- _____
- _____
- _____

Місце проведення _____

Необхідний інвентар:

№ п/п	Зміст уроку	Дозування		Організаційно-методичні вказівки
		Витр. часу	Обсяг навант.	
1	Підготовча частина	15'		
2	Основна частина	25'		
3	Заключна частина	15'		

Дата _____ Підпис студента _____

Завдання уроку повинні базуватись на попередньо освоєному навчальному матеріалі і передбачати наступний. При цьому необхідно

враховувати вік учнів, рівень їх фізичної і психологічної підготовки, умови проведення уроку.

При формуванні завдань уроку, окрім володіння учнів знаннями, формування рухових вмінь та навичок, обов'язкові оздоровчі завдання, спрямовані на підвищення функціональних можливостей, укріплення здоров'я учнів.

Виховна робота проводиться з учнями в процесі всіх занять, її питання в завдання уроку ставляться у тому випадку, коли для її вирішення на уроці плануються спеціальні заходи або використовуються спеціальні вправи.

Завдання уроку повинні бути конкретними, з врахуванням можливості їх виконання на даному уроці. При їх формуванні необхідно вказати напрямок процесу і засоби, за допомогою яких вони будуть вирішуватись. Наприклад: сприяти розвитку витривалості в кросовому бігу на 800 м.

Для навчання вправі вказують частково обрані завдання (частина або фрагмент вправи, яка вивчається), або завдання з навчання вправі в цілому. Наприклад:

- вивчити вихідне положення низького старту в бігу на короткі дистанції;
- ознайомити з технікою низького старту.

На кожному уроці учителем розв'язується багато завдань, але акцент планування в конспекті робиться тільки на основні завдання даного уроку. На одному уроці плануються одне-два завдання, пов'язані з навчанням, останні повинні мати оздоровчий та виховний напрям.

Структура плану-конспекту передбачає розкриття змісту підготовчої, основної і заключної частини уроку.

У графі "Зміст уроку" повинні бути записані всі вправи і завдання з вказівкою вихідного положення і переліком дій, які виконуються. Якщо урок проводиться груповим методом – в конспекті запис змісту вправ для кожного відділення та черга зміни видів вправ, при необхідності запис вправ окремо для хлопців і дівчат.

Запис вправ виконується згідно спортивної термінології. При записі загально-розвиваючих вправ вказуються: вихідне положення (в. п.); рух та його напрямок і форма (нахил, поворот, присід); кінцеве положення. Першою вказуються основна дія, потім додаткова до неї. Наприклад:

В. п. – стійка ноги нарізно, руки за голову;

1 – нахил, руки в сторони;

2 – в. п.;

3 – присід, руки вперед;

4 – в. п.

Графа "Дозування" планує витрати часу та обсяг навантаження (кількість повторень вправи, відстань, вага обтяження тощо) враховуючи доцільність величини навантаження з врахуванням віку, статі,

підготовленості учнів, відповідність дозування методики розвитку рухових якостей, розподілу часу уроку на вирішення навчальних завдань.

В графі “Організаційні і методичні вказівки” розкривають питання організації і методики проведення уроку:

- організаційні вказівки: методи організації діяльності учнів (фронтальний, поточний, груповий і т.п.), переміщення, перешикування учнів;
- особливості техніки виконання вправ;
- способи контролю і оцінки виконання вправ, особливості виконання вправ, (темп, амплітуда, швидкість, інтервали відпочинку), особливості умов і правила в рухливих іграх, естафетах і т.п.;
- методи і прийоми навчання, забезпечення страховки;
- підготовку місць занять, роздача та збір додаткового інвентарю, наочні приладдя, які застосовуються, і т.д.

6. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТА ДО УРОКУ

При підготовці до наступного уроку необхідно насамперед врахувати підсумки попередніх уроків, хід засвоєння учнями програмного навчального матеріалу і зробити висновки: який матеріал варто повторити, з якою метою, і як приступити до вивчення нового навчального матеріалу. На цій основі конкретизуються заплановані завдання уроку і розробляється конспект уроку.

Формування завдань уроку повинно бути чітким, давати ясне уявлення про те, чого учитель має намір досягнути в даному уроці.

Важливе значення для конкретної постановки освітніх завдань має логіка процесу навчання і його етапів (попереднє розучування; поглиблене розучування, закріплення й вдосконалення рухів).

Відповідно, при формуванні завдань, доцільне вживання понять: “ознайомити”, “навчити”, “закріпити”, “вдосконаливати”. Такі конкретні формулювання зобов’язують учителя до конкретного підбору засобів навчання.

Визначившись з завданням уроку і обсягом навчального матеріалу, студенту необхідно детально вивчити програмний учбовий матеріал використовуючи методичну літературу, спортивну літературу по техніці вправ, які вивчаються, тематично-методичні розробки, досвід інших учителів і все краще використати в своїй роботі.

Запорука успіху уроку, його ефективності – правильна, грамотна розробка конспекту уроку, яка визначить змістовне, організаційне, методичне і матеріальне забезпечення його побудови.

При складанні конспекту, спочатку підбираються вправи і засоби для вирішення основних завдань, що плануються в основній частині уроку, а потім вправи і засоби для підготовчої і заключної частини уроку, визначається їх дозування.

Потім вирішується питання організаційно-методичного забезпечення: підбираються методи і форми організації навчальної діяльності, визначаються місця розміщення і шляхи та переміщення, розподілу учнів для виконання вправ, індивідуальні завдання і домашнє завдання.

Велике значення має особиста підготовка студента до уроку. Студент повинен вміти демонструвати всі запропоновані учням вправи технічно правильно, на рівні результатів, передбачених контрольними навчальними нормативами для учнів. Якщо студент відчуває себе недостатньо підготовленим для наочної демонстрації нових, підводних та підготовчих вправ, йому варто приділити увагу особистій руховій підготовці, щоб бути готовим виконати або проімітувати виконання вправ, запланованих на урок, практично виконати прийоми страховки і допомоги учням.

Вирішальну роль в якості проведеного уроку має теоретична і мовна підготовка студента. Студент повинен мати ґрунтовні знання по запланованому на урок навчальному матеріалу, знати правильну термінологію вправ, вміти логічно, точно, доступно доводити учням належні теоретичні відомості. Своєчасне конкретне пояснення, виправлення помилок підвищує ефективність навчання, не знижуючи рухову активність учнів. У зв'язку з цим, заздалегідь до уроку, учителю необхідно відновити в пам'яті інформацію для повідомлень учням, визначити її місце і форму передачі (у вигляді повідомлень, обговорень, зауважень, оцінок, запитань).

Впевнена вольова мова сприяє успішному керівництву учнями. Необхідно володіти динамікою звучання голосу: команди і розпорядження подаються достатньо гучно, чітко; при виправленні помилок, поясненнях доречно говорити повільно; викладаючи теоретичні відомості використовують середній темп; при керуванні іграми доцільний прискорений, емоційний темп мовлення.

В залежності від віку, статі, дисципліни і відношення до занять, емоційного настрою учнів, команди і розпорядження необхідно подавати з різними емоційно-смісловими відтінками і ступінню гучності: м'яко з повагою і не дуже гучно – при хорошій дисципліні і чіткому виконанню вправ; гучно і вимогливо – коли необхідно мобілізувати учнів на більш чітке і старанне виконання завдань; суворо і власно – при порушеннях дисципліни і нестаранному виконанні вправ. Слід уникати однотипної подачі команд, не зловживати ними, чергувати їх з розпорядженнями.

Велике значення в усній мові учителя має дикція – чітка і виразна вимова слів і фраз. Учні прискіпливо зауважують, невизначеність мови, перекручення слів, використання неграмотних термінів, висловів.

Готуючись до уроку, слід заздалегідь продумати місце розташування учителя при проведенні різних вправ, як спостерігати за уроком і керувати діяльністю учнів.

Велику увагу слід приділити використанню обладнання, спортивного інвентарю та посібників, їх підготовки до уроку. Слід передбачити, як буде використане обладнання, який інвентар і коли його потрібно готувати, хто його підготує, коли і куди його прибрати. Чіткий розпорядок у використанні інвентарю заощадить час уроку і має виховне значення. Готуючись до уроку, необхідно перевірити справність і надійність інвентарю та обладнання, передбачити виконання правил безпеки. Практика показує, що якраз через непідготовленість місць занять бувають невинуватені витрати часу на уроці і випадки травматизму учнів.

Готуючись до уроку, учитель повинен потурбуватись про свій зовнішній вигляд і психологічний стан. Варто пам'ятати, що учні сприймають особу вчителя за зовнішніми рисами. Підтягнутість, рівноважність, цілеспрямованість, зовнішній вигляд викладача повинен бути зразком для наслідування учнями.

Безпосередня підготовка учнів до уроків проводиться пояснювальними бесідами у ввідних уроках і безпосередньо перед уроком. Учні знайомляться з умовами користування спортивною базою, в залі чи на свіжому повітрі, встановленими порядком при проведенні уроку, наявністю спортивної форми (відповідно місця занять), правилами безпеки та попереджень травматизму. Така підготовка допомагає учителю організовано, без зайвих витрат часу, своєчасно починати, проводити і закінчувати урок.

7. ОСНОВИ МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ДОКУМЕНТІВ КОНТРОЛЮ ЗА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИМ ПРОЦЕСОМ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Майбутньому педагогу необхідно вільно володіти вмінням аналізувати уроки фізичної культури. Правильно проведені спостереження і аналіз сприяють не тільки кращому проведенню уроків, а й розвитку професійного мислення, оволодінню методами наукових досліджень. Головним завданням аналізу повинно бути установлення ефективності навчально-виховної діяльності учителя і учнів. При цьому виявляється, що сприяло досягненню завдань уроку і, що заважало, які недоліки спостерігались на уроці та їх причини.

Проведення студентами аналізу уроків рекомендується починати з самооцінки здобувачем вищої освіти свого уроку. Важливо, чи бачить сам студент позитивні і, особливо, негативні сторони проведеного уроку, а, отже, чи в змозі він працювати над вдосконаленням своєї професійної підготовки.

Основними документами контролю за якістю проведення уроків фізичної культури є педагогічний аналіз уроку, показники зайнятості (хронометраж) і графік пульсометрії (показників частоти серцевих скорочень – ЧСС). Складання цих документів дає можливість зробити висновки про правильність методики побудови і проведення уроку.

7.1. Педагогічний аналіз уроку

Для аналізу уроку з фізичної культури студенту необхідно виконати обсяг роботи в такій послідовності:

- проаналізувати конспект уроку;
- проаналізувати діяльність учителя чи студента, що проводить урок;
- скласти розгорнутий аналіз, що складається з аналізу конспекта та проведення уроку.

Для повноти аргументування варто провести хронометраж уроку, скласти графік зайнятості і пульсометрію учнів.

Аналізуючи конспект уроку та його проведення, необхідно конкретно вказати помилки та вид діяльності у яких вони допущені, зазначити як позитивні так і негативні сторони уроку.

Схема педагогічного спостереження і аналізу уроку фізичної культури

I. Загальні відомості.

Прізвище того хто проводив урок _____
аналізував урок _____

Дата _____ Школа _____ Клас _____

Місце проведення _____

Номер уроку _____ початок

Кількість учнів за списком _____, тих хто займається _____

Звільнених за станом здоров'я _____

Завдання уроку: _____

II. Підготовка до уроку.

1. **Конспект уроку.** Конкретність завдань, відповідність робочому плану, відповідність змісту уроку поставленим завданням, якість і доцільність вправ які плануються, правильно визначене фізичне навантаження, доцільність методичних вказівок. Зміст уроку відповідно педагогічних вимог, раціональний розподіл часу по частинам уроку і видам діяльності учнів, оформлення конспекту відповідно прийнятій формі.
2. **Підготовка місця занять:** обладнання, інвентару, забезпечення умов з техніки безпеки і відповідність санітарно-гігієнічним вимогам.
3. **Підготовка учнів до уроку:** переодягнення, відповідність одягу і взуття встановленим вимогам, організованість і своєчасність приходу до зали.

III. Зміст, організація і методика проведення уроку.

В аналізі проведення уроку входять спостереження за практичною реалізацією оздоровчих, освітніх і виховних завдань.

В аналізі вирішення освітніх завдань потрібно розкрити:

- відповідність вправ, які виконуються, до запланованих в конспекті;
- доцільність вправ і методів навчання відносно рівня підготовленості учнів;
- якість показу і пояснень вправ;
- культура мови, доречність використання термінів;
- використання підготовчих і підводних вправ, надання допомоги і страхівки. Їх педагогічна виправданість.

До аналізу вирішення оздоровчих завдань відносяться:

- відповідність дозування вправ та фізичного навантаження віковим та особистим можливостям учнів;
- відповідність режиму навантаження і відпочинку методичним вимогам;
- наявність диференційованого підходу в процесі уроку з врахуванням рівня фізичного розвитку та фізичної підготовленості учнів;
- наявність вправ, які формують поставу, сприяють профілактиці плоских ступенів;
- використання індивідуальних завдань для учнів;
- відповідність інвентарю і обладнання використаного на уроці віковим особливостям учнів .

Аналіз вирішення виховних завдань передбачає оцінку:

- вміння своєчасно використовувати методи та засоби педагогічного впливу: заохочення, схвалення, засудження, застереження, пояснення;
- виховання в учнів почуття колективізму, товариства, самостійності, критичної оцінки до своїх успіхів і недоліків, виховання вольових якостей.

IV. В аналізі діяльності студента при проведенні уроку варто враховувати:

- зовнішній вигляд і поведінка (бадьорість, життєрадісність чи нерішучість, розгубленість);
- уміння вибрати місце, володіти собою і класом;
- культура мови, володіння командним голосом і термінологією;
- педагогічний такт на уроці: коректне звернення до учнів, повага до особистості, врахування індивідуальних та персональних особистостей учнів;
- рівень прояви вимогливості, наполегливості в досягненні мети;

V. Висновки і пропозиції.

Ступінь розв'язання освітніх, оздоровчих і виховних завдань уроку. Показники щільності уроку і навантаження. Позитивні сторони уроку, помилки і недоліки. Найбільш ефективні елементи уроку. Причини недоліків і можливі шляхи їх виправлення.

7.2. Показники результативності

До якісних показників результативності відноситься щільність уроку. **Загальна щільність** – це відношення часу, використаного учителем педагогічно доцільно, до загального часу уроку. До педагогічно доцільного використання часу належать: пояснення і показ вправи, виправлення помилок, виконання вправ учнями і пов'язаний з цим відпочинок, допоміжні дії (перешиккування, підготовка снарядів, роздача інвентарю і т.п.)

До невинуватених дій відносяться втрати часу, що сталися через організаційні та інші неполадки, запізнення на урок та передчасне його завершення, простої між виконанням вправ через недостатнє обладнання чи забезпечення інвентарем, перерви викликані порушеннями дисципліни, несправністю інвентарю, відсутністю учителя та інше .

Загальна щільність уроку (ЗЩ) визначається за формулою:

$$\text{ЗЩ} = \frac{\text{Сума раціонально витраченого часу} \times 100}{45\text{хв}} = X\%$$

Загальна щільність якісно проведеного уроку повинна приближуватись до 100 %.

Рухова або моторна щільність уроку – це відношення часу, витраченого учнями на виконання вправ, до загального часу уроку.

Визначаємо за формулою:

$$\text{МЩ} = \frac{\text{Сума часу витраченого на виконання вправ} \times 100}{45\text{хв}} = X\%$$

Загальна і моторна щільність визначається методом хронометражу, використовуючи наведені вище формули.

Методом пульсометрії, проведеної протягом уроку, визначають вірність розподілу і дозування фізичного навантаження.

За показниками пульсометрії визначається реакція організму учнів (за частотою серцевих скорочень – ЧСС) на виконання завдань учителя.

Для проведення пульсометрії до початку уроку вибирають одного чи двох учнів (середнього рівня фізичної підготовленості) і вимірюють частоту пульсу (методом підрахунку пульсових ударів на правому чи лівому передпліччі за хв.) в стані спокою. Потім протягом уроку, через рівномірні відрізки часу (наприклад 5 хв.) вимірюються показники пульсу (протягом 10 сек. з подальшим перерахуванням частоти пульсу за 1 хв.). Останнє вимірювання пульсу робиться по закінченню уроку. Результати пульсометрії вносяться в протокол.

Протокол

пульсометрії уроку фізичної культури в _____ класі

Дата _____ Час _____ Кількість учнів _____

З них: хлопчиків _____ дівчаток _____

Місце проведення _____

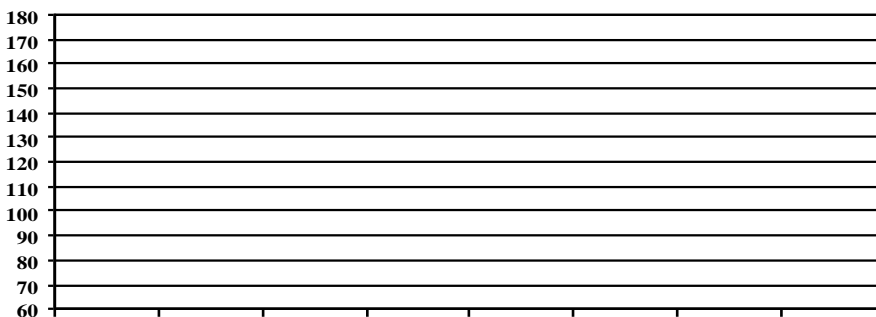
Завдання уроку:
П.і.п спостережуваного _____

П. і. п. спостерігачів _____

Пульс до початку уроку в стані спокою _____

Час вимірювання (хв.)	Пульс		Короткий зміст діяльності учнів на уроці
	за 10''	за 1'	
8.30			
8.35			
8.40			

Використовуючи данні протоколу складають графік пульсометрії уроку за формою:

I - 13 хв.

II - 29 хв.

III - 3 хв.

Аналізуючи графік пульсометрії для оцінки якості уроку, варто зважати на те, що показники пульсу в різних учнів, а також у одного і того ж, не збігаються при різних обставинах і в різний час. Їх зміна залежить від індивідуальних особливостей учнів, різниці в рівні функціональних можливостей, і не тільки в зв'язку з характером і обсягом м'язової роботи, а й під емоційним впливом, що під час занять фізичними вправами може досягати великої сили. Тому, відносно правильна оцінка показників пульсу

можлива лише з аналізом всіх даних педагогічних спостережень з врахуванням типу уроку і запланованого змісту.

Криву навантаження протягом уроку оцінюють з врахуванням загальних вимог до уроку: поступове підвищення навантаження для впрацьовування організму; достатнє фізичне навантаження для позитивних функціональних зрушень в організмі; зниження навантаження до приведення організму у відносно спокійний стан. При цьому необхідний уважний контроль учителя при контролі ЧСС, до зовнішніх ознак втоми.

**Суб'єктивні ознаки реакції організму на фізичне навантаження
Симптоми втоми після навантажень різної величини (Д. Харре, 1971)**

Показник	Середнє навантаження	Велике навантаження	Надмірне навантаження (безпосередні зміни)	Відновний період після надмірного навантаження
Колір шкіри	Легке почервоніння	Значне почервоніння	Дуже значне почервоніння або надмірна блідість	Блідість, що зберігається протягом кількох днів
Рухи	Упевнені	Збільшення помилок при виконанні, зниження точності, поява невпевненості	Значне порушення координації, в'яле виконання рухів, поява явних помилок	Порушення рухів і безсилля на наступному тренувальному занятті
Зосередженість	Нормальна, коригуючі накази виконуються, повна увага під час пояснення і показу вправ	Неуважність під час пояснення, знижене сприйняття при опрацюванні техніки і тактики, знижена здатність до диференціації	Значно знижена зосередженість, велика нервозність, неуважність, дуже уповільнена реакція	Неуважність, нездатність виправити рухи після 24 і 48 год. відпочинку, нездатність зосередитись під час розумової роботи
Загальне самопочуття	Ніяких скарг, виконуються всі навантаження	Слабкість у м'язах, значно утруднене дихання, зростає	Свинцевий тягар у м'язах, запаморочення, нудота	Важке засипання, неспокійний сон, постійний біль у м'язах і

	чи завдання	безсилля, явно знижена працездатність		суглобах, безсилля, знижена фізична і розумова працездатність, прискорений пульс після 24 год. Відпочинку
Готовність до досягнень	Стойка, є бажання тренуватися	Знижена активність, прагнення до триваліших пауз, зниження готовності продовжувати роботу	Бажання повного спокою і припинення роботи	Небажання тренуватися наступного дня, байдужість, протидія вимогам тренера
Настрій	Піднесений, радісний, бадьорий	Дещо “приглушений”, але радісний, є результати у тренуванні, відповідні очікуваням, радість з приводу майбутнього тренування	Поява сумнівів щодо цінності і смислу тренування, страх перед новим тренуванням	Пригніченість, безперервні сумніви щодо цінності тренування, пошук причин для відсутності на тренуванні

Зовнішні ознаки втоми виявляються через певний час з початку виконання вправи і накопичуються протягом уроку. При появі перших ознак перевтоми варто негайно знизити навантаження для відпочинку учнів, при відсутності будь-яких ознак втоми доцільно підвищити навантаження для позитивної дії на функціональні порушення в організмі.

8. БАЗИ ПРАКТИКИ

Практика здобувачів вищої освіти проводиться на базах практики, які забезпечують необхідні умови для виконання програми педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти, що передбачена освітньою програмою підготовки магістра.

Бази практики мають відповідати вимогам, встановленим «Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Університету». З базами практики закладів загальної середньої освіти, розташованих на території

України, Університет укладає двосторонні угоди на проведення практики за встановленою формою. Тривалість дії угоди погоджується договірними сторонами і може визначатися на період проведення конкретного виду практики або на термін до п'яти років.

Студенти усіх форм навчання, які поєднують навчання в магістратурі з викладацькою діяльністю за обраною спеціальністю, або мають досвід викладацької роботи за спеціальністю у ЗЗСО (що має бути підтверджено відповідними документами), за рішенням випускової кафедри можуть бути звільнені від проходження педагогічної практики, однак вони повинні оформити звіт відповідно до програми практики і захистити його у комісії з диференційованою оцінкою.

Вирішення загальних питань з організації практики покладене на завідувача кафедри, на якій навчається магістрант.

8.1.Обов'язки керівника від бази практики:

- приймає участь у конференціях та інструктивно-методичних нарадах, на яких розглядаються питання організації та проходження практики;
- організовує проходження здобувачами вищої освіти інструктажу з техніки безпеки і охорони праці;
- ознайомити працівників бази практики зі змістом програми практики;
- організувати знайомство студентів з адміністрацією школи, учителями фізичної культури;
- сумісно з адміністрацією школи і учителем фізичної культури розподілити студентів по класах, визначити їх індивідуальні завдання;
- організувати і контролювати роботу студентів у школі за всіма розділами програми практики;
- надавати студентам методичну допомогу в складанні всіх видів документації, щодо організації і проведення навчальних занять і позакласних заходів, підготовці студентів до виступу на нарадах чи інших заходах;
- перевіряє всю навчальну і залікову документацію студента;
- готує відгук та оцінює роботу здобувача вищої освіти.

8.2. Обов'язки керівника практики від кафедри:

- розробляє індивідуальні завдання відповідно до програми практики;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за базами практики;
- узгоджує із керівником від бази практики індивідуальні завдання з урахуванням її особливостей;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів до бази практики;
- здійснює контроль за виконанням програми і строками проведення практики;
- забезпечує здобувачів вищої освіти необхідною документацією щодо проходження практики, зокрема: направленням на практику, програмою, щоденником, календарним планом, темами

індивідуального завдання, рекомендаціями щодо оформлення звітної документації тощо;

- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань, підготовці до проведення запланованих занять та розроблення навчально-методичної літератури;
- інформує здобувачів про порядок захисту звітів з практики;
- бере участь у роботі комісії, призначеної завідувачем кафедри, для захисту здобувачами вищої освіти звітів про практику і здає їх на кафедру.

8.3. Обов'язки здобувача вищої освіти

Під час педагогічної практики студент повинен:

- дотримуватись внутрішнього розпорядку школи. Виконувати вказівки дирекції, керівника практики, методистів і вчителів, а також старости групи практикантів. У разі порушень дисципліни чи вимог, студент може бути недопущений до проходження практики;
- виконувати всі види робіт і вимог, передбачених програмою педагогічної практики, в повному обсязі на якісному рівні;
- щоденно працювати в школі не менше 6 годин, за тиждень не менше 36 годин, завчасно вести підготовку, виявляти ініціативу і творчість при проведенні навчально-виховної і спортивно-масової роботи;
- виконувати індивідуальний план роботи, своєчасно подавати на перевірку документацію відповідно графіка, встановленого методистом;
- за 2 дні до проведення відповідного уроку, подавати для перевірки і затвердження учителю або методисту конспекти уроків;
- приймати участь у конференціях, інструктивно-методичних нарадах, що проводяться за питаннями практики факультетом, методистами або школою;
- своєчасно спланувати і виконати індивідуальні завдання кафедри;
- при проведенні всіх видів роботи з учнями суворо дотримуватись правил безпеки;
- на першому тижні проходження педагогічної практики подати на кафедру розклад уроків;
- на останньому тижні проходження педагогічної практики подати розклад відкритого уроку;
- подати відповідну звітну документацію за 1 день до закінчення практики.

Студенти, що не виконують індивідуальний план і програму практики, пропустили по поважній чи неповажній причині частину практики, відлучаються від практики і скеровуються за клопотанням кафедри на розсуд деканату, ректорату.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В ПЕРІОД ПРАКТИКИ

9.1. Поточний контроль та оцінка діяльності студентів

Невід'ємною частиною педагогічної практики є контроль, облік і оцінка роботи студентів, що здійснюються як керівниками практики так і самими студентами.

Самоконтроль і самоаналіз мають велике значення в професійному ставленні молодих фахівців, висвічують особливості розвитку педагогічного усвідомлення майбутніх учителів.

Контроль за роботою студентів, її облік і оцінка передбачає кількісну і якісну характеристику діяльності студента в період практики.

Кількісна характеристика дається на основі виконаного обсягу роботи відповідно вимогам програми педагогічної практики.

Навчально-методична, виховна, організаційна робота студента оцінюється згідно наступних критеріїв.

“Відмінно” – програма практики виконана в повному обсязі, звіт і щоденник оформленні бездоганно. Студент має достатні знання, дає повні й точні відповіді на всі запитання. Уроки і певні заходи проведено з обґрунтованим і ефективним розв'язуванням навчально-виховних завдань, раціональним застосуванням різноманітних методів навчання і способів активізації учнів, підтримувалась добра дисципліна, враховувались індивідуальні особливості учнів, виявлялись глибокі знання психолого-педагогічної теорії, самостійність у підборі відповідного матеріалу при побудові, проведені й аналізу уроку.

“Добре” – програму практики виконано не в повному обсязі, є несуттєві помилки в оформленні звіту. Студент має знання, але допускає окремі неточності у відповідях на запитання. Уроки чи певні заходи проведено успішно розв'язувались навчальні і виховні завдання, але недостатньо ефективно використовувались прийоми активізації учнів, допущені незначні помилки у побудові і проведенні заняття.

“Задовільно” – програму практики виконано не в повному обсязі, звіт і щоденник оформлено недбало. Студент не має достатніх знань, допускає помилки. Студент, розв'язуючи навчально-виховні завдання припускався помилок, недостатньо ефективно застосовував психолого-педагогічну теорію, методи і прийоми навчання, слабо активізував пізнавальну діяльність учнів, не завжди мав з ними контакт у спілкуванні, при аналізі заняття не бачив своїх помилок і недоліків.

“Незадовільно” – програму практики виконано не в повному обсязі, звіт і щоденник оформлені не згідно вимог. Є порушення трудової дисципліни, неявки на практику без поважної причини та ін. Студент не має достатніх знань, не дає відповідей на запитання. На занятті не вирішувались навчально-виховні, освітні завдання, були допущені серйозні помилки під час

викладання навчального матеріалу, не забезпечувалась дисципліна учнів, та поверхнево ставився до своєї роботи під час проходження практики.

При визначенні оцінки враховується якість складання плану-конспекту уроку.

Критерії оцінювання якості уроку з фізичної культури (критерії можуть бути доповнені)

Назва критерію	Зміст критерію	Оцінка за п'ятибальною шкалою
Змістовність	Відповідність теми уроку з фізичної культури програмі навчальної дисципліни	
	Відповідність уроку з фізичної культури календарному плануванню.	
	Відповідність план-конспекту уроку до реального змісту його проведення	
Методичний рівень	Правильний підбір засобів і методів у відповідності до завдань, які вирішуватимуться на уроці з фізичної культури	
	Підбір спортивного інвентарю, для вирішення поставлених завдань на уроці з фізичної культури	
Структура	Вміння формулювання мету, завдання в план – конспекті уроку у відповідності до теми уроку	
	Чіткість побудови схеми уроку (ввідна, основна та завершальна частини уроку)	
	Логічна послідовність і взаємозв'язок окремих частин уроку	
Стиль	Ясність, чіткість і доступність викладення думки	
	Темп викладання матеріалу	
	Застосування технічних засобів навчання, наочність інформації	
	Наявність контакту з аудиторією	
Майстерність студента	Рівень вільного володіння практичним матеріалом	
	Емоційність, культура мовлення	
	Зовнішній вигляд	
	Поважне і тактовне ставлення до учнів ЗЗСО	
	Уміння зняти напруження та втому аудиторії	
Підсумкова оцінка		

Примітка. Підсумкова оцінка за проведення лекції визначається як середньоарифметична за усіма критеріями.

Під час захисту практики студентам виводиться загальна оцінка, яка є комплексною, з врахуванням усіх сторін діяльності і за весь період

практики. Оцінки за навчальну і позакласну роботу з фізичної культури ставить методист за фахом, узгоджуючи її з учителями фізкультури. Вона визначається на основі аналізу проведених студентом уроків, і інших заходів, якості складання відповідної документації.

Диференційований залік педагогічної практики студентів передбачає оцінки за:

Назва критерію	Зміст критерію	Оцінка за п'ятибальною шкалою
за знання шкільної програми	структура і зміст програми	
за якість проведеного залікового уроку	дотримання усіх вимог проведення уроку	
за методичні вміння, складати навчально-методичну документацію	план-конспект уроку, календарний план-графік, тематична картка, повинні відповідати вимогам їх складання	
за вміння провести педагогічний аналіз уроку	провести педагогічне спостереження за проведенням уроку студента, у відповідності до вимог, описаних в метод рекомендаціях вище.	
за проведення виховного заходу	проведення виховної роботи з школярами за темою згідно плану виховної роботи школи	
за складання психолого-педагогічних характеристик	у відповідності до план-схеми поданої у додатках	
за своєчасність і якість ведення документації	якісне оформлення документації та своєчасне представлення звіту на кафедрі	
за вміння визначати стан фізичних можливостей серед школярів ЗЗСО	Збір показників фізичних можливостей школярів на діагностичному пристрої «Tanita»	
<i>Підсумкова оцінка</i>		

Примітка. Підсумкова оцінка за проходження практики визначається як середньоарифметична за усіма критеріями.

Для визначення загальної оцінки, при захисті практики студентом, перш за все враховується його рівень теоретичної і практичної підготовки майбутнього учителя до самостійної педагогічної діяльності, ступінь оволодіння педагогічними вміннями і навичками, відношенням до педагогічної професії.

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПОДАЮТЬСЯ СТУДЕНТАМИ НА ЗАХИСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

1. Індивідуальний план проходження практики.
2. Розклад уроків
3. Щоденник студента
4. Календарне планування (графічні та текстові робочі поурочні плани на кожную вікову групу).
5. Плани-конспекти уроків з фізичної культури та відкритого уроку.
6. Педагогічний аналіз уроку фізичної культури з проведенням хронометрування та пульсометрії.
7. Комплекси:
 - фізкультхвилинок;
 - фізкультпаузи;
8. План виховної роботи на період практики (тези бесіди із учнями).
9. Психолого-педагогічна характеристика на клас.
10. Психолого-педагогічна характеристика на учня.
11. Результати визначення стану фізичних можливостей школярів
12. Звіт за практику із пропозиціями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вимоги до фізичного виховання дошкільників, учнів, студентів // Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. – К., 1997. – Вип. 20. С. 109-119.
2. Деминский А.Н. Основы теории и методики физического воспитания. – Донецк: Донеччина, 1995. – 520 с.
3. Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України / За заг. ред. М.Д. Зубалія. – М. – 2-е вид., перероб. і допов. – К., 1997. – 36 с.
4. Круцевич Т.Ю. Контроль у фізичному виованні дітей, підлітків і молоді : навч.посіб. / Т.Ю. Круцевич, М.І. Воробйов, Г.В. Безверхня. - К.: Олімп. л-ра, 2011. - 224 с.
5. Програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів (І-ІІ кл.). К., 1998. – 24 с.
6. Сергієнко Л.П. Педагогічна практика студентів факультету фізичної культури. Херсон: ХДУ, 1995. – 215 с.
7. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту; у 2 т. / [Т. Ю. Круцевич, Н. С. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. та доп.]. – К. : Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. л-ра», 2017. – Т. 2. Методика фізичного виховання різних труп населення. – 448 с.
8. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту; у 2 т. / [Т. Ю. Круцевич, Н. С. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. та доп.]. – К. : Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. л-ра», 2017. – Т. 2. Методика фізичного виховання різних труп населення. – 448 с.
9. Тулайдан В.Г., Тулайдан Ю.Т. Практикум з теорії і методики фізичного виховання. – Львів, «Фест-Прінт». 2017. – 179 с.
10. Худолій О.М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: Навч. посібник. - 2-е вид., випр. - Харків: «ОВС», 2008.- 406 с.
11. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів // Навчальна книга. – Ч. 1. – Тернопіль, Богдан, 2003. – 272 с.
12. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів // Навчальна книга. – Ч. 2. – Тернопіль, Богдан, 2002. – 248 с.

ЗМІСТ

	Вступ	2
1	Мета і завдання педагогічної практики.	3
2	Організація проведення практики, форми і методи її контролю.	4
3	Календарний графік виконання програми практики	5
4	Основний зміст педагогічної практики.	6
	4.1. Навчальна робота.	6
	4.2. Навчально-методична робота.	7
	4.3. Організаційна робота.	7
	4.4. Виховна робота.	8
5	Методика складання документів планування навчально-виховної роботи з фізичного виховання.	8
	5.1. Робочий календарний план-графік.	8
	5.2. Поурочний робочий план.	10
	5.3. План-конспект уроку.	11
6	Підготовка студента до уроку.	13
7	Основи методики складання документів контролю за навчально-виховним процесом фізичного виховання.	15
	7.1. Педагогічний аналіз уроку.	18
	7.2. Показники результативності уроку.	21
8	Бази практики.	21
	8.1. Обов'язки керівника від бази практики	21
	8.2. Обов'язки керівника практики від кафедри	22
	8.3. Обов'язки здобувача вищої освіти	23
9	Критерії оцінювання роботи студентів в період практики. Поточний контроль та оцінка діяльності студентів.	23
10	Перелік документів, які подаються студентом для захисту практики.	27
11	Література	28
12	Додатки	30

ДОДАТКИ
ВЗРІЦІ ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ СТУДЕНТА
ДОДАТОК 1

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ ЗВІТУ З ПРАКТИКИ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра теорії і методики фізичного виховання і спорту

ЗВІТ
з педагогічної практики у ЗЗСО

Повна назва закладу – бази практики

Галузь знань – _____

Шифр і назва

Спеціальність – _____

Шифр і назва

Освітня програма – _____

Вид і назва

Студент _____, група _____
Рік навчання _____ Шифр _____ Підпис _____ Прізвище, ім'я, по батькові _____

Керівник від кафедри

Керівник від бази практики

Прізвище, ініціали, науковий ступінь, звання, посада

Прізвище, ініціали, науковий ступінь, звання, посада

Підпис

Дата

Підпис

Дата

МП

Кількість балів _____

Оцінка за шкалою:

інституційною _____ / ЄКТС _____

Члени
комісії:

Підпис, дата

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Підпис, дата

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Підпис, дата

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 202____

ДОДАТОК 2

Прізвище, ініціали керівника бригади

Розклад уроків

1

2

3

4

5

6

7

Пн

Вт

Ср

Ч

П

ДОДАТОК 3

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Індивідуальний план роботи складається для раціонального розподілу всіх видів діяльності студента.

План складається в перші два-три дні на основі курсової програми педагогічної практики після попереднього ознайомлення з базовим навчальним закладом і визначення конкретних завдань керівником за місцем практики.

План складається з розділів, які відображають основні види діяльності студента.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
проходження педагогічної практики

в (заклад)

на період з _____ по _____ 200 року

студент _____ курсу факультету здоров'я, психології, фізичної культури і спорту Хмельницького національного університету

N п- п	Навчальне навантаження	Обсяг виконаних годин	Т и ж н і										Відмітка про виконання			
			I		II		III		IV		V					
			П	В	П	В	П	В	П	В	П	В				

Примітка: П – планування, В - виконання

КОМПЛЕКСИ

гімнастики до занять, фізкультурні хвилинки, плани проведення рухливих ігор на перервах оформлюються за зразком "Конспекту уроку" крім колонки "Частини уроку", яка замінюється на колонку "№ за порядком".

КОМПЛЕКС

ЗРВ № 1 (*на місці, в русі, з предметами*)
 фізичної культури для учнів _____ класу
 студента _____ групи ФЗПФКС,
 Хмельницького національного університету

Вихідне положення	Зміст	Дозування	Організаційно-методичні вказівки

БЕСІДА на тему: " "

для учнів _____ класу

провів студент групи, ФЗПФКС,
Хмельницького національного університету
(короткий зміст)

Характеристика

учня _____ класу,

школи № _____ міста

Хмельницького

200 ___/200 ___ навчальний рік

1. Загальні відомості про учня (вік, стан здоров'я).
2. Характеристика умов сімейного виховання учня (культурно-побутові умови в сім'ї; особливості взаємовідносин в сімейному колективі ставлення в сім'ї до учня, турбота про виховання).
3. Характеристика класного колективу, членом якого являється учень (актив класу, ставлення до громадської роботи і суспільно-корисної праці, успішність та дисциплінованість, міжособистісні відносини у колективі, симпатії та антипатії, дружба, колективізм, система традицій дитячого колективу).
4. Ставлення учня до колективу (необхідність бути членом колективу, рахуватися з його думкою, боротися за його честь та авторитет учня в колективі товаришів, комунікабельність, розуміння інших людей, ставлення до негативних соціально-психологічних проявів у колективі).
5. Спрямованість особистості (особиста, суспільна, ділова спрямованість учня, характеристика усвідомлених мотивів; інтереси, їх глибина, ширина, стійкість; найбільш яскраво виражені пізнавальні інтереси; погляди, переконання; єдність свідомості і поведінки; прагнення учня, його наміри, мрії, ідеали).
6. Поведінка в різних видах діяльності (ставлення учня до навчання; старанність, або не старанність; навчання з інтересом, без інтересу, небажання вчитися; успішність та дисциплінованість; ступінь сформованості навчальних навичок; ставлення до трудової діяльності; співвідношення навчальної, трудової та ігрової діяльності в житті учня; громадська активність учня; професійна орієнтація та вибір

фаху).

7. Характеристика пізнавальної діяльності (особливості виховання, спостережливості; особливості пам'яті, характеристика уваги (стійкість, здатність до переключення, розподілу, неуважність, інші особливості); співвідношення творчого відтворюючої уяви; ступінь розвитку образного і абстрактного мислення; послідовність і здатність доводити свої думки, вміння міркувати і робити висновки; самостійність в міркуваннях та висновках; ступінь розвитку усної та письмової мови; багатство лексики).
8. Особливості емоційно - вольової сфери (характер емоційної реакції на педагогічні впливи; розвиток моральних, інтелектуальних відчуттів; зовнішній прояв емоційних переживань; емоційна рівноваженість в напруженій ситуації при невдачах; вміння стримувати емоційні переживання і змінювати їх; вольові особливості; цілеспрямованість, самостійність, ініціативність; рішучість, наполегливість, стриманість тощо).
9. Здібності (загальні і спеціальні здібності; найбільш проявлені здібності учня: музичні, технічні, математичні, організаторські, тощо).
10. Темперамент (проявлення деяких особливостей вищої нервової діяльності: сили, рівноваженості, рухливості).
11. Характер (риси характеру, що проявляються щодо навчання: акуратність, сумлінність, дисциплінованість та інші показники; риси характеру, що проявляються стосовно класу і школи; переживання успіхів та невдач свого класу і школи, боротьба за честь класу і школи, ставлення до заходів, що проводяться в класі, школі; риси характеру, що проявляються стосовно громадських обов'язків та доручень; відчуття відповідальності і обов'язку передколективом за виконану роботу; риси характеру, що проявляються стосовно праці; працелюбність, сумлінність, відповідальність тощо; риси характеру, що проявляються стосовно друзів, дорослих: доброта, комунікабельність; риси характеру стосовно речей: акуратність, бережливість; риси характеру стосовно самого себе: самооцінка, самозакоханість, честолюбство, скромність, сором'язливість, гордість).
12. Що зроблено студентом по вихованню учня через колектив, також в результаті індивідуального впливу. Ефективність здійсненої роботи.
13. Педагогічні висновки. Вказати можливі шляхи корекції виховної роботи з учнем (вчителем, колективом класу та школи, самим учнем).

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОЛЕКТИВУ
КЛАСУ

(приблизна схема)

1. Загальні відомості про колектив класу. Школа, клас, кількість учнів.
2. Учбова діяльність: загальна характеристика успішності.
3. Дисципліна класу в учбовій діяльності та позаучбова.
4. Громадська робота класу: Інтерес до різних сфер людської діяльності, форми прояву цього інтересу (участь в конференціях, екскурсіях на виставки, відвідування театру, кіно).
5. Трудова діяльність, види праці.
6. Організація колективу класу (формальна структура колективу, актив, характеристик особистостей активістів (направленість, ініціатива, вимогливість до себе, товариськість).
7. Наявність неофіційних лідерів.
8. Згуртування колективу, наявність або відсутність у класі окремих групувань, їх психологічна основа.
9. Емоційно-психологічний клімат в колективі. Взаємні симпатії та антипатії, їх психологічна основа. Загальний емоційний фон в класі (клас бадьорий, веселий, життєрадісний або інертний, конфліктний, дратівливий).
10. Спілкування між дівчатами та хлопцями в класі (повага, дружба, ігнорування).
11. Особистість класного керівника, його вплив на клас (знання психології учнів, їх інтересів, загальна культура, розуміння своїх учнів, їх інтересів).
12. Загальні висновки та рекомендації студента-практиканта по покращенню роботи з класом.